

La clau de la caixa i la caixa

En els seus informes sobre l'organització com a nou Estat, el CATN ha estudiat aspectes clau d'una Catalunya independent, com l'administració tributària, la política monetària, el banc central o la supervisió del sistema financer. Aquests estudis han estat recollits al 'Llibre blanc' de la transició nacional.

Tenir la clau de la caixa, disposar d'una hisenda pròpia. Aquest és el reclam que, en totes les variants, sinònims i eufemismes, segurament s'ha repetit més durant els últims anys en la política catalana. Juntament amb el d'independència. Tots dos estan molt relacionats. Una de les peces clau per a la construcció d'un nou Estat com el català és la creació d'una administració tributària. La independència no sols permetria tenir la clau de la caixa, sinó que directament també la caixa.

És per aquest motiu que el Consell Assessor per a la Transició Nacional (CATN) ha estudiat l'assumpte en tota una sèrie d'informes i estudis que es recullen al famós *Llibre blanc* de la transició. "No és possible esdevenir un Estat sense disposar de la capacitat de gestionar els impostos que paguen els ciutadans", explica el CATN. I afegeix: "A diferència del model espanyol, el model català de gestió tributària hauria de fomentar la cooperació entre el sector públic i el sector privat per afavorir el compliment voluntari de les obligacions fiscals dels contribuents catalans".

Segons l'organisme assessor, perquè aquesta hisenda catalana pugui "esdevenir l'autoritat pública d'un model de gestió tributària fonamentat en la confiança i la cooperació amb el conjunt dels contribuents", hauria de regir-se per tota

una llista de principis. Destaquen especialment el principi de professionalitat, el de transparència, el de vocació de servei públic i, finalment, el d'eficiència. L'agència tributària s'encarregaria de la liquidació, recaptació de les obligacions fiscals dels contribuents catalans i de les sancions que se'n poguessin derivar. L'estructura tributària la completarien un Consell Fiscal, un Institut d'Estudis Tributaris, una Direcció General de Tributs i una Junta de Tributs.

El Consell Fiscal, segons el CATN, "és l'organisme que hauria de facilitar una interlocució permanent entre les administracions tributàries i les organitzacions que representen els diferents col·lectius en què s'agrupen els professionals de l'assessorament fiscal". L'Institut d'Estudis Tributaris seria l'encarregat de la formació del personal que treballa a l'administració tributària catalana. La Direcció General de Tributs hauria de proporcionar els criteris interpretatius de la reglamentació tributària als organismes que s'encarreguen d'aplicar-la, buscant la uniformitat en el tractament jurídic. Finalment, la Junta de Tributs seria la responsable d'agrupar en una sola instància "tots els procediments de revisió en via administrativa dels actes de contingut tributari dictats pels diferents òrgans i organismes que configuren l'Administració tributària de Catalunya".

En cas de quedar fora de l'eurozona, una Cata-

En un sistema de gestió tributària basat en l'autoliquidació, en què es confia en el compliment voluntari dels contribuents amb les seves obligacions, en la bona predisposició del pagador d'impostos, no sols és important la simplificació de la normativa fiscal. També ho és l'aposta per les eines tecnològiques i els serveis d'assistència i tutoria fiscal, que, segons l'organisme assessor, no s'haurien d'oblidar. "Des de la perspectiva del contribuent, el dispositiu principal de la gestió tributària moderna és el que es coneix com a seu electrònica, entesa com una plataforma informàtica on es concentren tots els procediments i gestions de caràcter tributari que faciliten la relació no presencial entre l'Administració tributària i el contribuent", assenyala en aquest sentit.

Per constituir l'administració tributària catalana s'hauria de passar per

lunya independent podria negociar un acord amb el BCE, com els que tenen Mònaco o Andorra.

tota una sèrie de fases. En un primer moment, caldria preparar-la des de l'autonomia, enfortir les competències i els recursos de l'Agència Tributària de Catalunya encara sota legalitat espanyola. Després vindria la creació de l'administració de l'Estat independent, basada en les normes aprovades pel Parlament català. Finalment, quan ja estigués en ple funcionament, l'administració catalana hauria d'integrar-se en la xarxa internacional d'administracions fiscals, i col·laborar-hi. La col·laboració entre les administracions dels diversos Estats és fonamental en un món globalitzat com el d'avui.

El CATN també ha pressupostat en els seus estudis i informes els costos de funcionament que comportaria aquest sistema tributari català. D'acord amb el cost mitjà que té recaptar els impostos i les taxes als països de l'OCDE, i tenint

en compte un potencial de recaptació de 70.000 milions d'euros –cotitzacions socials incloses–, l'òrgan assessor estima que aquests costos podrien pujar fins als 750 milions d'euros. Tanmateix, si s'assolissin els objectius d'eficiència desitjats, aquesta despesa baixaria gairebé fins a la meitat, i se situaria al voltant dels 400 milions d'euros.

Finalment, en el *Llibre blanc* també es fan números sobre el rendiment econòmic que tindria el sistema tributari. S'hi explica com s'ha arribat a la xifra dels 70.000 milions d'euros: “Si partim del fet que la xifra del producte interior brut (PIB) de Catalunya se situa prop dels 200.000 milions d'euros anuals, aplicant la mitjana de pressió fiscal de l'Estat espanyol durant els últims cinc anys, obtindríem que els ingressos que es recaptarien, per tots

els conceptes tributaris (incloses les cotitzacions a la Seguretat Social), se situarien prop dels 70.000 milions d'euros anuals”. No obstant això, en funció de la pressió fiscal que el nou Estat decideixi, assegura que es podria arribar als 80.000 milions d'euros, o fins i tot els 100.000 milions, de recaptació d'impostos.

BdC: el Banc de Catalunya. Una altra de les institucions imprescindibles en una Catalunya independent seria el banc central. “És necessari, sigui quin sigui l'escenari, un nou banc central propi, un Banc de Catalunya (BdC), amb les capacitats i competències comunes als bancs centrals”, assenyala el CATN al llibre blanc de la transició nacional. Una entitat que, segons el document, tindria una gran oportunitat per fer la seva feina millor que no l'ha fet el Banc d'Espanya en el passat. Un banc central català que també hauria de ser –valgui la ironia– independent: “Aquesta independència implica que ni al BdC com a institució ni a cap membre dels seus òrgans de decisió no se'ls permetria sol·licitar o acceptar instruccions del Govern de l'Estat o de qualsevol altre organisme respecte a la manera com han d'exercir les funcions i aconseguir els objectius que tenen encomanats”.

Diverses mesures haurien de servir per a garantir aquesta independència. Per exemple, la separació dels comptes financers del Banc de Catalunya dels de l'Estat català i la dotació de l'organisme de regulació d'un pressupost propi. El CATN també proposa mandats llargs –vuit o nou anys– i sense possibilitat de reelecció per al governador i els consellers del BdC. Només podrien ser remoguts en els casos d'incapacitat o falta greu. “Les funcions que hauria d'assumir el BdC són fonamentals per a l'economia i l'estabilitat financera”, justifica l'òrgan assessor.

Una de les tasques encomanades a aquest Banc de Catalunya, com qualsevol banc central de qualsevol Estat, seria la supervisió del sistema financer. “El BdC hauria de supervisar la solvència i el compliment de la normativa específica de les entitats de crèdit”, explica el CATN. I afegeix: “El nou supervisor europeu (*Single Supervisory*

Mantenint l'actual pressió fiscal espanyola, la Catalunya independent recaptaria uns 70.000 milions d'euros, que podrien arribar als 80.000 o 100.000 milions en funció del model fiscal escollit.

Mechanism, SSM), depenent del BCE, supervisaria les entitats de l'eurozona (i altres de la UE que s'adhereixin a l'SSM) significatives (bàsicament les que tinguin actius superiors a 30.000 milions i en qualsevol cas les tres més grans de cada Estat membre de la zona euro). El BdC, com a NCA (*National Competent Authority*), hauria de col·laborar estretament, d'acord amb la regulació de l'SSM, en aquestes tasques de supervisió de les entitats significatives”.

El BdC també hauria d'intentar garantir, dins les seves possibilitats, l'estabilitat financera. En aquest sentit, s'hauria d'adoptar una regulació prudent i efectiva, per exemple aplicant el seguit de directives i regulacions bancàries europees i el *Single Rulebook* de l'Autoritat Bancària Europea (EBA, per les seves sigles en anglès). També hauria de vigilar molt de prop les variables macroeconòmiques que poguessin amenaçar el sistema financer català, i prendre les mesures adequades per minimitzar aquests riscos.

D'altra banda, si Catalunya romanagués dins de l'eurozona, el Banc de Catalunya decidiria la política monetària a l'eurozona, juntament amb els seus homòlegs europeus reunits en el si del Consell de Govern del Banc Central Europeu. I l'hauria d'aplicar aquesta política monetària. “L'objectiu principal de l'eurosistema és mantenir l'estabilitat de preus. Per assolir aquest

objectiu, l'eurosistema gestiona la política monetària”, explica el CATN. Operacions per controlar els tipus d'interès, gestionar la situació de liquiditat del mercat i orientar la política monetària són algunes de les funcions del BCE. També ho són proporcionar i absorbir liquiditat, mantenir unes reserves mínimes i estabilitzar els tipus d'interès del mercat monetari, entre més tasques.

Catalunya podria mantenir l'euro independentment de la seva permanència a l'eurozona

Finalment, el Banc de Catalunya hauria de promoure el bon funcionament dels sistemes de pagament, fonamentalment per gaudir d'estabilitat financera: “Catalunya hauria de demanar integrar-se, així mateix, a la zona única de pagaments per a l'euro, comunament coneguda amb el nom de SEPA (Single Euro Payment Area). Aquesta és una iniciativa de la indústria financera europea, sota la direcció de la Comissió Europea i del BCE i coordinada pel Consell Europeu de Pagaments, i

està constituïda pels països de la UE més Islàndia, Noruega, Liechtenstein i Suïssa”.

La moneda de la Catalunya independent. Pel que fa a la política monetària en concret, un hipotètic Estat català tindria dues opcions: o bé mantenir l'euro com a mitjà de pagament i unitat de compte o bé optar per un sistema monetari propi. En aquest sentit, el Consell Assessor per a la Transició Nacional apunta que Catalunya podria conservar l'euro com a moneda d'ús comú independentment de si queda dins o fora de l'eurosistema i l'eurozona. Podria adoptar el dòlar o el ien sense cap inconvenient, si fos el cas. És en aquest context que el CATN contempla en els seus estudis dos escenaris diferents, sempre amb l'euro, que dependran de la permanència de Catalunya a la Unió Europea.

En el primer dels casos, Catalunya romandria a l'eurozona i, per tant, podria tenir representació al Consell de Govern del Banc Central Europeu, el màxim òrgan de decisió d'aquesta administració. “Aquesta opció seria, sens dubte, la més desitjable, ja que garantiria la continuïtat plena del sistema actual des del punt de vista dels ciutadans i, a més, dotaria Catalunya de veu pròpia en els organismes monetaris europeus i de participació en els ingressos per senyoratge del BCE (tot i que aquests ingressos representen un percentatge molt petit del PIB actualment)”, assegura l'organisme assessor.

En el segon dels supòsits, Catalunya quedaria fora de la Unió Europea i la zona euro, tot i que podria mantenir i mantindria l'euro com a moneda i mitjà de pagament. El CATN hi troba tres inconvenients, a aquest escenari: no tindria representació en els òrgans de govern del BCE i en els seus ingressos, les entitats bancàries amb seu social a Catalunya no tindrien accés directe al crèdit del BCE i els actius emesos a Catalunya –incloent-hi el deute públic– no podrien ser utilitzats com a garantia bancària. No obstant això, creu que es podrien signar acords monetaris com els que tenen Mònaco i Andorra. No necessiten unanimitat i permetrien una “(re)integració suau”.

Nicolas Tomás